DIREKTĪVAS

KOMISIJAS DELEĢĒTĀ DIREKTĪVA (ES) 2022/1326

(2022. gada 18. marts),

ar ko groza Padomes Pamatlēmuma 2004/757/TI pielikumu attiecībā uz jaunu psihoaktīvu vielu iekļaušanu narkotiskās vielas definīcijā

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Pamatlēmumu 2004/757/TI (2004. gada 25. oktobris), ar ko paredz minimuma noteikumus par noziedzīgu darbību pazīmēm un sodiem narkotisko vielu nelikumīgas tirdzniecības jomā ([1]), un jo īpaši tā 1.a un 8.a pantu,

tā kā:

(1) Riska novērtējuma ziņojumus par jaunajām psihoaktīvajām vielām 2-(metilamino)-1-(3-metilfenil)propān-1-onu (3-metilmetkatinonu, 3-MMC) un 1-(3-hlorfenil)-2-(metilamino)propān-1-onu (3-hlormetkatinonu, 3-CMC) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1920/2006 ([2]) 5.c pantu sagatavoja Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra (*EMCDDA*; centrs) Zinātniskā komiteja, kuras sastāvs paplašināts 2021. gada 18. un 19. novembrī, ievērojot tās pašas regulas 5.c panta 4. punktā noteikto procedūru. Centrs 2021. gada 25. novembrī iesniedza Komisijai un dalībvalstīm riska novērtējuma ziņojumus.

(2) 3-MMC un 3-CMC ir sintētiski katinoni ar psihostimulējošu iedarbību. Tie ir katinona atvasinājumi un ir cieši saistīti ar metkatinonu (efedrīnu) un mefedronu (4-metilmetkatinonu; 4-MMC) un attiecīgi ar metkatinonu un 4-hlormetkatinonu (4-CMC; klefedronu), un tiem ir līdzīga psihostimulējoša iedarbība. Katinonu, metkatinonu, mefedronu un 4-CMC kontrolē saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas 1971. gada Konvenciju par psihotropajām vielām.

(3) 3-MMC Eiropas Savienībā ir bijis pieejams vismaz kopš 2012. gada un ir konstatēts 23 dalībvalstīs. Pēc tam, kad laikposmā no 2016. līdz 2018. gadam 3-MMC konfiskāciju skaits Eiropā samazinājās, šķiet, tas parādās no jauna, – 2020. gadā tika konfiscēti aptuveni 740 kilogrami šīs vielas pulvera veidā, un 2021. gadā turpinājās tās imports, izplatīšana un lietošana; vienas liela mēroga operācijas laikā kādā vietā pie Savienības ārējās robežas tika konfiscēti nedaudz vairāk nekā 120 kilogrami pulvera veidā.

(4) Konfiskāciju rezultātā gūtā informācija un savāktie paraugi liecina, ka 3-MMC narkotisko vielu tirgū parasti ir pieejams pulvera veidā. Ir ziņots arī par citām tā fiziskām formām, piemēram, tabletēm un kapsulām, bet daudz mazākā mērā. Dažkārt ir ziņots arī par 3-MMC saturošiem šķidrumiem, augu materiālu un uzsūcošu papīru.

(5) Piecas dalībvalstis ir ziņojušas par kopumā divdesmit septiņiem nāves gadījumiem, kuros ir apstiprināta 3-MMC iedarbība. Četras dalībvalstis ir ziņojušas arī par četrpadsmit akūtas saindēšanās gadījumiem, kuri nav beigušies letāli un kuros ir apstiprināta 3-MMC iedarbība.

(6) 3-CMC Eiropas Savienībā ir bijis pieejams vismaz kopš 2014. gada un ir konstatēts 23 dalībvalstīs. 2020. un 2021. gadā pulvera veidā tika konfiscēts aptuveni 2 500 kilogramu 3-CMC, tas ir vairāk nekā 90 % no kopējā 3-CMC daudzuma pulvera veidā, kāds konfiscēts kopš vielas uzraudzības sākuma Eiropā.

(7) Konfiskāciju rezultātā gūtā informācija un savāktie paraugi liecina, ka 3-CMC narkotisko vielu tirgū parasti ir pieejams pulvera veidā. Ir ziņots arī par citām tā fiziskām formām, piemēram, tabletēm un kapsulām, bet daudz mazākā mērā. Dažkārt ir ziņots arī par 3-CMC saturošiem šķidrumiem, augu materiālu un uzsūcošu papīru.

([1]) OV L 335, 11.11.2004., 8. lpp.

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1920/2006 (2006. gada 12. decembris) par Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru (OV L 376, 27.12.2006., 1. lpp.).

(8) Divas dalībvalstis ir ziņojušas par kopumā desmit nāves gadījumiem, kuros ir apstiprināta 3-CMC iedarbība. Viena dalībvalsts ir ziņojusi arī par vienu akūtas saindēšanās gadījumu, kurš nav beidzies letāli un kurā ir apstiprināta 3-CMC iedarbība.

(9) Pieejamā informācija liecina, ka, lai gan 3-MMC un 3-CMC parasti pārdod un ir pieprasīti tieši kā stimulējošas narkotikas, tomēr šķiet, ka vismaz daļēji šīs vielas tiek ražotas, importētas, izplatītas, pārdotas un lietotas kā kontrolētu stimulatoru, tostarp amfetamīna, kokaīna un MDMA, "legālas" aizstājējas. Turklāt var būt, ka šīs vielas tiek maldinoši pārdotas kā citas narkotikas.

(10) Nav daudz informācijas par to, ka 3-MMC un 3-CMC ražošanā, izplatīšanā un nelikumīgā tirdzniecībā Savienībā būtu iesaistīta organizētā noziedzība. Tomēr saistībā ar abām vielām ir informācija, kas liecina par noziedzīgiem nodarījumiem, piemēram, nelikumīgu tirdzniecību, nelikumīgu ražošanu un ar to piegādi saistītiem pārkāpumiem.

(11) Pieejamā informācija liecina, ka 3-MMC un 3-CMC ražo ķīmijas uzņēmumi, kas atrodas ārpus Savienības, un tos importē Savienībā rūpnieciskā mērogā. Turklāt ierobežota informācija liecina, ka ražošana zināmā mērā ir notikusi nelikumīgās laboratorijās Eiropā.

(12) Ne Savienībā, ne, šķiet, citviet pasaulē 3-MMC un 3-CMC nav atzīta lietojuma nedz medicīnā, nedz veterinārijā. Izņemot to, ka šīs vielas izmanto par analītisku references standartu un zinātniskos pētījumos, nav norāžu, ka tās var izmantot citām vajadzībām.

(13) Šķiet, ka ar 3-MMC un 3-CMC saistītie veselības un sociālie riski zināmā mērā līdzinās tiem, kādi novērojami saistībā ar citiem cieši saistītiem sintētiskiem katinoniem un psihostimulatoriem, kuri tiek starptautiski kontrolēti. Pieejamie pierādījumi un informācija par vielu radītajiem veselības un sociālajiem riskiem ir pietiekams pamats, lai 3-MMC un 3-CMC iekļautu "narkotiskās vielas" definīcijā. Tomēr riska novērtējuma ziņojumos arī secināts, ka datu trūkuma dēļ saistībā ar 3-MMC un 3-CMC rodas daudzi jautājumi par riskiem cilvēka veselībai, sabiedrības veselībai un sociālajiem riskiem un uz tiem atbildes sniegt varētu turpmāki pētījumi.

(14) 3-MMC un 3-CMC nav iekļauti to vielu sarakstā, kurām piemēro kontroles pasākumus saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas 1961. gada Vienoto konvenciju par narkotiskajām vielām, kas grozīta ar 1972. gada protokolu, vai Apvienoto Nāciju Organizācijas 1971. gada Konvenciju par psihotropajām vielām. 3-CMC vēl nav novērtēts Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmā, savukārt attiecībā uz 3-MMC PVO ekspertu komiteja narkotiku atkarības jautājumos 2016. gada novembrī veica nepārliecinošu kritisku analīzi. Tā kā Komiteja nespēja panākt vienprātību, atzinuma izstrāde tika atlikta un tika lūgts sekretariātam nākamajā ekspertu komitejas sanāksmē organizēt vēl vienu kritisku 3-MMC analīzi. *ECDD* šo nākamo 3-MMC analīzi vēl nav veikusi. Kopš šīs kritiskās analīzes 2016. gadā dalībvalstis ir paziņojušas būtisku jaunu informāciju, kas liecina, ka 3-MMC varētu radīt veselības un sociālos apdraudējumus Savienības līmenī, un tāpēc tas ir jāiekļauj "narkotiskās vielas" definīcijā Savienības tiesību aktos.

(15) Informācija, kas iegūta saistībā ar 2020. un 2021. gadā tiesībaizsardzības iestāžu veiktajām konfiskācijām, liecina, ka Savienībā pēdējā laikā ir palielinājusies un var būt ievērojama gan 3-MMC, gan 3-CMC pieejamība un izplatīšanās potenciāls. Pieejamā informācija liecina, ka 3-MMC un 3-CMC patēriņš veselībai rada kaitējumu, kas saistīts ar to akūto toksiskumu, un 3-MMC gadījumā – tā pārmērīgas lietošanas risku vai spēju izraisīt atkarību. Pētījumu trūkuma dēļ nav skaidrības par 3-CMC atkarības risku un pārmērīgas lietošanas risku. Šo kaitējumu veselībai uzskata par tādu, kas apdraud dzīvību, jo tas var izraisīt nāvi vai nāvējošu traumu, smagus fiziskus vai garīga rakstura traucējumus vai slimību izplatīšanos, tostarp ar asinīm pārnēsājamu vīrusu, piemēram, C hepatīta vai HIV, transimisiju. Šī ietekme ir salīdzināma ar citiem cieši saistītiem sintētiskiem katinoniem un psihostimulatoriem, kuri tiek starptautiski kontrolēti, tomēr ir vajadzīgi papildu pētījumi.

(16) Pieejamā informācija arī liecina, ka 3-MMC un 3-CMC patēriņš varētu radīt sociālus riskus un izraisīt marginalizāciju un lielāku neaizsargātību. Turklāt tas var radīt arī plašāku risku sabiedrības drošībai, it īpaši gadījumos, kad šo vielu ietekmē tiek vadīts transportlīdzeklis.

(17) Piecpadsmit dalībvalstis piemēro kontroles pasākumus 3-MMC saskaņā ar valsts tiesību aktiem narkotiku kontroles jomā, sešas dalībvalstis piemēro kontroles pasākumus saskaņā ar tiesību aktiem par jaunām psihoaktīvām vielām un viena dalībvalsts piemēro kontroles pasākumus saskaņā ar citiem tiesību aktiem. Trīspadsmit dalībvalstis piemēro kontroles pasākumus 3-CMC saskaņā ar valsts tiesību aktiem narkotiku kontroles jomā, septiņas dalībvalstis piemēro kontroles pasākumus saskaņā ar tiesību aktiem par jaunām psihoaktīvām vielām un viena dalībvalsts piemēro kontroles pasākumus saskaņā ar citiem tiesību aktiem. Ņemot vērā to, ka minētie valsts kontroles pasākumi jau ir ieviesti, 3-MMC un 3-CMC iekļaušana "narkotiskās vielas" definīcijā un tādējādi Pamatlēmuma 2004/757/TI noteikumu par likumpārkāpumiem un sankcijām attiecināšana uz tiem palīdzētu izvairīties no šķēršļu rašanās pārrobežu tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbībā un palīdzētu aizsargāt pret riskiem, ko var radīt to pieejamība un lietošana.

(18) Ar Pamatlēmuma 2004/757/TI 1.a pantu Komisijai tiek piešķirtas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus, lai ātri un uz speciālo zināšanu pamata Savienības līmenī, grozot minētā pamatlēmuma pielikumu, minētās vielas iekļautu "narkotiskās vielas" definīcijā, reaģējot uz tādu jaunu psihoaktīvu vielu rašanos, ko atklājušas un par ko ziņojušas dalībvalstis.

(19) Tā kā ir ievēroti nosacījumi un procedūra, kas nepieciešami, lai sāktu īstenot pilnvaras pieņemt deleģēto aktu, būtu jāpieņem deleģētā direktīva, lai 3-MMC un 3-CMC iekļautu Pamatlēmuma 2004/757/TI pielikumā.

(20) Pamatlēmums 2004/757/TI, kas grozīts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2017/2103 ([3]), ir saistošs Īrijai, un tādēļ tā piedalās šā lēmuma pieņemšanā un piemērošanā.

(21) Pamatlēmums 2004/757/TI, kā tas piemērojams līdz 2018. gada 21. novembrim, ir saistošs Dānijai, bet Direktīva (ES) 2017/2103 tai nav saistoša. Tādēļ tā nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā un piemērošanā, un tai šī direktīva nav saistoša un nav jāpiemēro.

(22) Saskaņā ar Dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem ([4]) dalībvalstis ir apņēmušās, paziņojot savus transponēšanas pasākumus, pamatotos gadījumos pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp direktīvas sastāvdaļām un atbilstīgajām daļām valsts pieņemtos transponēšanas instrumentos.

(23) Tādēļ būtu attiecīgi jāgroza Pamatlēmums 2004/757/TI,

IR PIEŅĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Grozījumi Pamatlēmumā 2004/757/TI

Pamatlēmuma 2004/757/TI pielikumā pievieno šādu 20. un 21. punktu:

"20. 2-(metilamino)-1-(3-metilfenil)propān-1-ons (3-MMC) (*).

21. 1-(3-hlorfenil)-2-(metilamino)propān-1-ons (3-CMC) (*).

(*) Komisijas Deleģētā direktīva (ES) 2022/1326 (2022. gada 18. marts), ar ko groza Padomes Pamatlēmuma 2004/757/TI pielikumu attiecībā uz jaunu psihoaktīvu vielu iekļaušanu narkotiskās vielas definīcijā (OV L 200, xx.xx.2022., 148.. lpp.)."

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/2103 (2017. gada 15. novembris), ar ko groza Padomes Pamatlēmumu 2004/757/TI, lai narkotiskās vielas definīcijā iekļautu jaunas psihoaktīvas vielas, un atceļ Padomes Lēmumu 2005/387/TI (OV L 305, 21.11.2017., 12. lpp.).

([4]) OV C 369, 17.12.2011., 14. lpp.

2. pants

Transponēšana

1. Vēlākais 2023. gada 18. februārī dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis tūlīt dara zināmus Komisijai minēto noteikumu tekstus.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

3. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

4. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Līgumiem.

Briselē, 2022. gada 18. martā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN